

حج برای اداره بشریت است

رهبر شهید انقلاب همیشه بر لزوم نگاه جهانی و فرازمینی آحاد مسلمان به حج تأکید داشته و فرموده‌اند: حضور در حج مشارکت در یک اقدام بسیار مهمی است که خدای متعال برای اداره بشریت - نه فقط اداره مؤمنین و مسلمین - این دستگاه را، این تشکیلات را مقرر کرده؛ حج برای اداره بشریت است.

رهبر شهید انقلاب همیشه بر لزوم نگاه جهانی و فرازمینی آحاد مسلمان به حج تأکید داشته و فرموده‌اند: حضور در حج مشارکت در یک اقدام بسیار مهمی است که خدای متعال برای اداره بشریت - نه فقط اداره مؤمنین و مسلمین - این دستگاه را، این تشکیلات را مقرر کرده؛ حج برای اداره بشریت است.

حج برای اداره بشریت است حج ابراهیمی، فراتر از یک مناسک عبادی، تجلیگاه شکوهمند وحدت، بیداری و بازگشت به خویشتن جمعی امت اسلامی است. در طول سالیان متمادی، رهبر فرزانه شهید انقلاب اسلامی، حضرت آیت الله العظمی سیدعلی خامنه ای (مدظله العالی)، با نگاه ژرف و راهگشای خود، همواره این فریضه الهی را کانون توجه و رهنمودهای حکیمانه قرار داده‌اند. ایشان هر سال دو سخنرانی مهم با محور حج انجام می‌دادند؛ سخنرانی اول در دیدار با کارگزاران حج و سخنرانی دوم در قالب پیامی به کنگره عظیم حج که در مراسم برائت از مشرکین قرائت می‌شد.

در این صحبت‌ها ایشان نه تنها به بیان احکام فردی و وجوب حج می‌پرداختند، بلکه ابعاد سیاسی، اجتماعی و تمدنی این مناسک بزرگ را نیز تبیین می‌فرمودند. این رهنمودها، نقشه راهی است برای تبدیل حج از یک عمل شخصی به یک قیام بزرگ برای عزت و بیداری مسلمانان در برابر استکبار و چالش‌های دنیای معاصر.

ایکنا در راستای ترویج معارف ناب اسلامی و منویات مقام معظم رهبری، بر آن شده است تا سلسله گفتارهای موضوعی از بیانات ایشان درباره «حج» و مسائل پیرامون آن را منتشر کند. در این مجموعه، هر قسمت به یکی از محورهای اساسی رهنمودهای معظم له اختصاص خواهد یافت تا زائران و عموم علاقه‌مندان به معارف حج با درکی عمیق‌تر از فلسفه حج و مسئولیت‌های سنگین خود در این سفر الهی، به استقبال این فریضه روند.

در بخش چهارم به موضوع «ابعاد جهانی حج» پرداخته شده است که در ادامه با هم می‌خوانیم.

رهبر شهید ایران در دیدار دست اندرکاران حج در سال ۱۴۰۴ فرمودند: این یک سفر زیارتی معمولی نیست؛ این یک سفر گردشگری نیست. این مسافرت شما برای حج و عمل حج شما، مشارکت در یک اقدام بسیار مهمی است که خدای متعال برای اداره بشریت - نه فقط اداره مؤمنین و مسلمین - این دستگاه را، این تشکیلات را مقرر کرده. حج برای اداره بشریت است، لذا می‌بینید در قرآن خطاب به ابراهیم می‌فرماید: «وَ اذِّنْ فِی النَّاسِ بِالْحَجِّ»؛ «فی الناس»، همه مردم، مردم عالم؛ اکثر آنها آن روز ایمان به ابراهیم نداشتند اما اذان حج، اعلام حج، دعوت به حج، مال همه بشریت است.

جَعَلَ اللّٰهُ الْكَعْبَةَ الْبَيْتَ الْحَرَامَ قِيَامًا لِّلنَّاسِ؛ خدای متعال این خانه شریف را محل قوام و قیام بشریت قرار داده؛ این [جور] است. یا آن آیه شریفه دیگر: اِنَّ اَوَّلَ بَيْتٍ وُضِعَ لِّلنَّاسِ لَلَّذِی بِنَبَاةٍ؛ این خانه ای که ما در مکه قرار دادیم، در بکه قرار دادیم، «وُضِعَ لِّلنَّاسِ»، مال بشریت است. با این چشم نگاه کنید. عمل شما، رفتن شما، طواف شما، زیارت شما نسبت به این خانه، عملی است که سود آن و عایدی آن به بشریت برمی‌گردد؛ البته به شرط اینکه درست انجام بگیرد، به شرط اینکه با شرایطش انجام بگیرد، که در این پیام‌ها مکرر در مکرر این شرایط را عرض کرده ایم. حج درست، خدمت به بشریت است؛ فقط خدمت به خودتان نیست، خدمت به کشورتان نیست، خدمت به امت اسلامی فقط نیست؛ خدمت به بشریت است. حالا ببینید حج چقدر مهم است. شما دارید در این کار شرکت می‌کنید.

این اجتماع اصلاً برای منافع انسان‌ها است: لِيَشْهَدُوا مَنَافِعَ لَهُمْ. این «لام» در «لِيَشْهَدُوا» علی الظاهر لام تعلیل است. مردم جمع بشوند در مکه، در بیت الله الحرام، در مناطق گوناگون حج، برای چه؟ لِيَشْهَدُوا مَنَافِعَ لَهُمْ؛ برای اینکه منفعت‌هایشان را پیدا کنند. حالا بعضی خیال می‌کنند، این منفعت فقط عبارت از مثلاً یک دادوستد است؛ نه، هر چه اسمش «منفعت» است. امروز این منفعت چیست؟ «اتحاد امت اسلامی». به نظر من، برای امت اسلامی هیچ منفعتی بالاتر از اتحاد نیست. اگر امت اسلامی با هم متحد باشند، دست در دست هم بگذارند، هماهنگی کنند، هم افزایی کنند، غزه اتفاق نمی‌افتد، فلسطین اتفاق نمی‌افتد، یمن این جور تحت فشار قرار نمی‌گیرد. وقتی ما از هم جدا هستیم، [رژیم‌های] استعماری - آمریکا یک جور، رژیم صهیونیستی یک جور، بعضی از کشورهای دیگر اروپایی و غیر اروپایی یک جور - منافع خودشان و مطامع خودشان را غلبه می‌دهند بر منافع ملت‌ها؛ می‌شود مثل این کشورهایی که زیر فشار اینها قرار گرفته‌اند که می‌بینید چه اتفاقاتی دارد می‌افتد؛

می شود غزه. وقتی اتحاد بود، امنیت می آید؛ وقتی اتحاد بود، پیشرفت می آید؛ وقتی اتحاد بود، هم افزایشی می آید. ما می توانیم به فلان کشور اسلامی کمک هایی بکنیم که خودش آن را ندارد؛ ما می توانیم کمک کنیم، او هم می تواند به ما کمک کند، همه از هم استفاده می کنند، همه به هم کمک می کنند؛ این منفعت است. لَيْشْهَدُوا مَنَافِعَ لَهُمْ؛ حج را با این چشم نگاه کنید.

ایشان در پیام خود به حجاج بیت الله الحرام در سال ۱۴۰۲ فرمودند: اجتماع عظیم و مناسک پیچیده حج، هر گاه با چشم تدبیر دیده شود، برای مسلمان، قوت قلب و سرچشمه اطمینان است و برای دشمن و بدخواه، هراس انگیز و پرهیبت است.

رهبر شهید ایران در سال ۱۴۰۲ نیز طی پیامی به کنگره عظیم حج فرمودند: صلاهی ابراهیمی حج و فراخوان جهانی آن، بار دیگر از دل تاریخ، همه گیتی را مخاطب ساخت و دل های مستعد و ذاکر را به شور و شوق افکند. ندای دعوت کننده، خطاب به همه آحاد بشر است: «وَأَدِّنْ فِي النَّاسِ بِالْحَجِّ» و کعبه، میزبان مبارک و رهنمای همه انسان ها است: «إِنَّ أَوَّلَ بَيْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِي بَيْنَكَ مُبَارَكًا وَ هُدًى لِّلْعَالَمِينَ».

کعبه به عنوان نقطه مرکزی و محور اصلی توجهات آحاد مسلمانان، و آئین حج همچون نمونه کوچک از گستره متنوع دنیای اسلام، می تواند در خدمت تعالی جامعه بشری و سلامت و امنیت همه انسان ها باشد. حج می تواند به کل بشریت، اعتلای معنوی و ارتقاء روحی و اخلاقی برساند؛ و این، نیاز حیاتی بشر امروز است. حج می تواند همه برنامه های استکبار و صهیونیسم برای سقوط اخلاقی بشر امروز و فردا را باطل و بی اثر کند.

شرط لازم برای این اثرگذاری جهانی، آن است که مسلمانان در گام نخست، خطاب زندگی بخش حج را خود بدرستی بشنوند و همه همت خود را برای عملی کردن آن به کار گیرند. دو پایه اصلی این خطاب، «وحدت» و «معنویت» است. وحدت و معنویت، ضامن ارتقای مادی و معنوی جهان اسلام و نورافشانی آن به همه گیتی است.

شهید آیت الله سید علی خامنه ای در دیدار با کارگزاران حج ۱۴۰۲ نیز فرمودند: در مسئله حج یک اصل اساسی برای همه، هم برای حج گزار، هم برای خدمتگزار، عبارت است از فهم اهمیت حج؛ [اینکه] حج در مجموعه نظام اسلامی و در مجموعه عباداتی که انسان انجام می دهد چه اهمیتی دارد؛ این مهم است. اهمیت حج را [باید فهمید]. یک وقت یک سفری است انسان انجام می دهد؛ خب در این سفر ممکن است زیارت هم باشد، سیاحت هم باشد، تجارت هم باشد؛ یک وقت نه، مسئله فراتر از یک سفر است؛ مسئله یک مسئله جهانی، یک مسئله بین المللی، یک مسئله تمدنی در معارف اسلامی است. حج را با این چشم باید نگاه کرد و دید.

یک مسئله مهم در مورد حج، نگاه جهانی و فراسرزمینی آحاد مسلمان است؛ از این نباید غفلت کرد. اسلام از آحاد مسلمان خواسته است که نگاهشان، نگاه فراسرزمینی باشد. طبعاً انسان با مسائل بلندمدت و کوتاه مدت و روزمره زندگی مواجه است؛ در این تردیدی نیست، از این گزیری نیست اما در این منحصر نباید بود. ضمن اینکه شما به زندگی شخصی تان، زندگی خانوادگی تان، به فرزندان تان، به آینده تان، به شغل تان، به آینده کشور تان، به پیشرفت و اعتلای کشور تان فکر می کنید، باید به دنیا هم فکر کنید؛ تعلیم اسلام این است.

یک روایتی من اینجا یادداشت کرده ام که اتفاقاً به مناسبت همین حج است که آن هم از امام صادق (علیه السلام) است؛ البته روایت، طولانی تر از این است؛ این روایت در وسائل، ابواب «وجوب الحج» است. توجه کنید نکته این است که این حرف ها را امام (علیه السلام) به مناسبت وجوب حج می زند.

از جمله تعبیری که در این روایت هست، [این است که] می فرمایند: «وَلَوْ كَانَ كُلُّ قَوْمٍ إِثْمًا يَتَّكِلُونَ عَلَيَّ يَلَادِهِمْ وَمَا فِيهَا؛ اگر قرار باشد که هر جمعیتی، هر ملتی فقط به خودشان، به مسائل کشور خودشان، به مسائل شهر خودشان بپردازند، به آنها فقط تکیه کنند و اهمیت بدهند، هتکوا؛ از بین می روند. اگر شما ندانید در دنیا چه می گذرد، ضعیف می شوید؛ هتکوا، تعبیر امام صادق (علیه السلام) است. وَ حَزَبَتِ الْيَلَادِ؛ همان کشور خودتان، منطقه مورد نظر خودتان هم نابود می شود، خراب می شود. وَ سَقَطَتِ الْجَلْبُ وَ الْأَرَبَاحُ - «جَلْبُ» یعنی درآمد - درآمدهای ملی تان هم کاهش پیدا می کند. باید بدانید دنیا چه خبر است. وَ عَمِيَّتِ الْأَخْبَارُ؛ از دنیا بی خبر می مانید. باید نگاه کنید به دنیا، ببینید دنیا چه خبر است.

کاری کنید که تا اسم حج می آید، تا اسم کعبه معظمه می آید، آن جوان امروزی ما این مفاهیم به ذهنش خطور کند؛ مفهوم تمدن سازی، مفهوم اتحاد جهانی، مفهوم نگاه فرامرزی و بین المللی، مفهوم رفع تمایز و مانند اینها به ذهنش بیاید. فرهنگ سازی در این زمینه ها باید انجام بگیرد ...